

Thérèse Juel

Jämtland

Mormor, Lapplisorna och Madam Borg

Jämtland, landskapet mitten, som både har fjäll och bördig jordbruksbygd. Faktiskt finns samma kalkrika jordmån här som i Skåne. Historien kantas med en stor frihetskänsla och som finner sitt uttryck i Republiken Jämtland. I mångas ögon ett kuriöst PR-jippo, men Republiken har både en egen president och en egen flagga, som vajar både här och där runt om i landskapet. Någonstans i den djupa Storsjön gömmer sig Storsjöodjuret...Om det är den klara fjälluften, som alltid bjuder på en blå underton av kyla som har gett energi och kraft åt alla starka kvinnor som fötts ur landskapets mylla är ovisst. Men visst är det häpnadsväckande när man gör ett par axplock!

Kristina Persson, dotter till den inflytelserike köpmannen Sven O. Persson, har ju gjort egen karriär. Via politiken fick hon uppdraget att vara landshövding i Jämtland 1998–2003 innan hon fortsatte uppåt till en styrelseplats i Riksbanken. Ann-Britt Grünwald, som profilerat sig mest under sin tid som innovativ chef för Österåkersanstalten, började sina första stapplande steg i Rotsjö, strax utanför Kälarne. Marianne Nivert, som växte upp i Kånkbacken, Hammarstrand rör sig i dag bland de tyngsta styrelseledamöterna inom Svenskt Näringsliv. Frösöflickan Christina Mattson, som på sin karriärstege hade haft flera års chefskap över Sveriges Radio P2 innan hon 2001 gick vidare för att bli en av de styrande över Nordiska Museets verksamhet. Andra, som har haft Jämtland som inspirerande plattform, är för att bara nämna någon författarinnan Kerstin Ekman. Hon bodde i Hotagsbygden i mer än 20 år där romantrilogin ”Vargskinnet”, var det sista hon skrev innan hon flyttade söderut.

Mormor

Hoverberget är som en spik nerslagen i Storsjön för att hålla Sverige på plats, skriver författaren Carl-Göran Ekerwald i en av sina romaner. Rent symboliskt kanske det är så, för berget är magiskt med sin strategiska placering i den annars flacka omgivningen vid Storsjöns sydspets. Det är en festplats för geologer, som gör samma fynd där som vid Åreskutan och dess klyftgrotta, Nordens djupaste med sina 81 meter.

Hit kom min mormor, sångerskan och radiorösten Karin Juel mer eller mindre av en slump i mitten av 30-talet. Hon var bjuden till Jämtland för att göra en mindre turné. Mor-

mor, som turnerade 20 år i folkparkerna, hade aldrig någon permanent orkester utan tog alltid, som hon sa, ”ackompanjator på platsen”. Den här gången hade hon fått vid sin sida en ung man från Stugun, den då drygt 20-årige pianospelskunnige Per-Martin Hamberg – många år senare blev han faktiskt chef för Radiotjänst i Stockholm. Per-Martin hade släktingar i Hoverberg och kände även kantorn i byn. Då de hade en stund över den här aktuella dagen, knackade de på hemma hos kantorn och bjöd in sig på en kopp kaffe.

Karin Juel med barnbarnet Thérèse.

Mormor berömde den vackra byn för kantorn, som efter kaffestunden erbjöd sig att visa henne något extra. Vid foten av berget hade han en liten stuga och om sångerskan hade tid kunde de ta en promenad dit. Det var tur att hon hade det, för den här promenaden kom att påverka hennes liv för alltid. När hon väl var framme vid stugan ställde hon sig på förstukvisten, och såg ut, det var en vidunderlig utsikt! Det var då hon blev ”bergtagen”, brukade hon berätta. Mormor blev sedan byn och stugan trogen i mer än 35 somrar. När hon varje år i slutet av maj hade installerat sig brukade de i byn säga: ”Nu är sommaren här, för nu har Karin kommit” För min mormor var det också en självklarhet att hon skulle ha barnbarnen hos sig på somrarna.

Silversmycket

En sommar, när jag kanske var runt 11 år, hörde jag för första gången talas om Karin Valentinsdotter, fast då var det inte hennes namn jag hörde utan om hennes öde. Jag och min sommarbästis, Gittan, höll på och lekte med något intill skogskanten av Hoverberget när hon berättade att just här omkring hade en flicka för länge sedan blivit avrättad. Hon hade blivit halshuggen. Varför, fick jag aldrig veta, men på fantasifulla småflickors vis fick vi för oss att vi skulle leta efter stocken, som hade använts vid avrättningen. Inne i ett snår av sly gjorde vi vårt fynd. En rejäl gammal murken stubbe, som hade skarpa hack från en yxa. Något år senare såg jag för första gången krönikespelet ”Silversmycket” i grannbyn Åsarna och förstod då att det var om den här flickan jag hade hört talas. Jag insåg även att det knappast kunde ha varit rätt stubbe som jag och min kompis hade fyndat tidigare.

Krönikespelet "Silversmycket", Åsarna bygdegård 11 juli 1994.

Den omtalade flickans öde hade utspelats på 1700-talet.

Karin Valentinsdotter från Österåsen strax utanför Åsarna var den sista som avrättades i Berg. Hon var dotter till en torpare, Valentin Järnberg, och hans hustru Anna Pålsdotter. "Silversmycket" är ett drama om en närmare 240 år gammal våldtäkt. Spelet uruppfördes 1962 och är skrivet av Holger Olsson, som byggt det på hörsågen. Men stommen i spelet är de förhörsprotokoll, som finns bevarade, samt den dom som sedan verkställdes. Sägner om "Vallentin-Karin" är många. Enligt förhörsprotokollen blev hon ställd inför rätta efter att ha dödat sitt nyfödda barn. Många månvarv har visserligen gått sedan dess, men "Silversmycket" ger en påminnelse om att synen på våldtäkt och på skuldfrågan i vissa avseenden inte har förändrats speciellt mycket. När Valentin-Karin ställdes inför rätta var hon helt ensam med sin oönskade graviditet,

och som det står att läsa i rättens beslut 9 Martii 1767: "Ty pröfvar Rätten thet skal hon Karin Wallentinsdotter i formågo af 14 Cap och 16 Cap 1 missbrukat sig sjelf til wälförtjänt straff och androm til sky och warnagel mista högra handen, halshuggas och i båle brännas". När halshuggningen skulle verkställas på avrättningsplatsen i Hoverberg den 14 juni 1767 återberättas i "Silversmycket" den diskussion, som då lär ha uppstått. Huruvida Karin först skulle halshuggas och sedan mista handen innan kroppen skulle brännas, vilket några av de närvarande ansåg skulle ha varit det mest humana. Men, som en av lagmännen i spelet tydligt uttrycker: "Texten lyder FÖRST mista högra handen, SEDAN mista huvudet, och den ordningsföljden får absolut inte ändras. Man måste följa domen!". Spelet, som framförs på Åsarna Hembygdsgård brukar inte spelas varje sommar, men när en uppsättning är på gång är det fascinerande att se hur nästan alla i trakten går man ur huse för att ta del av bygdens historia. Och trots att alla vet hur det slutar, blir alla likna gripna varje gång.

Lapp-Lisa

Säger man namnet "Lapp-Lisa" så går nog de flestas tankar till sångerskan Anna-Lisa Wikström-Öst, (1889–1974) född i Vilhelmina, som under många år var verksam inom Frälsningsarmén. Anna-Lisa blev mycket uppskattad för sina väckelsesånger. Hon sjöng in närmare 300 titlar på skiva, och förknippas gärna med sången "Barnatro", men även "Min hembygds visa" hör till hennes populäraste. Hur hon fick sitt namn "Lapp-Lisa" är det ingen i dagsom vet. Uno "Myggen" Ericson skriver i sitt Nöjeslexikon att hon fick namnet av Göran Enders i samband med en grammofoninspelning, men det finns också berättat att hon vid ett tillfälle hade hört den riktiga Lapp-Lisa och av henne fått några sånger till skänks.

Lapp-Lisa, sameflickan Lisa Thomasson (1878–1932), var 11 år äldre än Anna-Lisa Wikström-Öst. Hon föddes i en liten by som heter Svedje i Oviken, som ligger i Jämtlands södra Storsjöbygd med Oviksfjällen, som en trygg fondvägg. Lisa Thomasson växte upp i en syskonskara på tre barn. Förutom en storasyster hade hon en två år yngre bror, som sedermera blev den omtalade samefotografen Nils Thomasson. Att Lisa Thomasson fick namnet Lapp-Lisa var kanske inte så konstigt. Hennes föräldrar var samer och brukade resta runt i landet och visade sina renar för intresserade svenskar, samtidigt som de sålde sin sameslöjd. Med på dessa resor följde även Lisa redan som liten. Hennes uppgift då var att sjunga och det sägs att hennes klockrena röst gjorde publiken andäktig. Om ett tillfälle, när hon följt med sin pappa och bror för att sälja renkött berättas: "Ett hundra mil hade de

Lapp-Lisa.

åkt när de kom till Gravendals bruk. Vi förundrades över att Lisa ej frusit ihjäl som var så liten, men renskinnen höll kolden borta. Brukspatron Knut Falk sände bud efter henne för att hon skulle komma upp till herrgården och sjunga för dem. Han gav henne 50 kronor för sången och bjöd familjen på middag”...

Det var under en av dessa oräkneliga resor som Lisa Thomasson lärde känna en musiker som hette Fredrik Hedström och som kom från Gävle. Hon började med att ta sånglektioner för honom. Under sex år reste de sedan runt och gav konserter tillsammans. Afischnamnet var Lisas. Både hennes vackra röst och samiska ursprung trollband de flesta och det gav henne alltså så småningom namnet Lapp-Lisa. Flera av hennes visor skrevs av Amalia Wilén, som till vardags var lärare i Floda och senare även verksam i Älvkarleby. Lisa berättade ingående för henne om sina känslor för sin hembygd vid det jämtländska fjället, vilket Amalia Wilén lyckades fånga i de sånger, som Lisa sedan framförde. Bland annat skrev hon ”Min hembygds visa”, som alltså blev ett av Anna-Lisa Wikström-Östs paradnummer.

Driftiga kvinnor

Jämtland är fyllt av driftiga kvinnor. En del bördiga ur landskapets mylla, andra inflyttade. Men en sak är säkert, bakom varje enskild kvinna finns en lika fantastiska historia! Nästan helt okänd i Sverige, men desto mera känd i USA är Margaret Bergman. Hon föddes 1872 i den lilla byn Rörön söder om Svenstavik. 1901 utvandrade hon till Poulsbo i staten Washington. Med sig i bagaget hade hon två av sina patenterade, hopfällbara vävstolar. Förutom att hon var en skicklig vävare och vävlärare hyllas hon som initiativtagare till flera vävningsföreningar i både USA och Kanada och än i dag används hennes speciella ”Bergman-Looms”.

Med konstnärinnan Britta Iwald, (f. Johansson), från Mattmars socken blir byn Rörön åter aktuell. Hon föddes i 1912 och 18 år senare träffade hon sin livskamrat, konstnären Olle Iwald på en amatörutställning i Östersund. Hans hemgård i just Rörön blev därefter deras gemensamma plattform livet igenom. Britta och Olle Iwald utvecklade tillsammans en inte helt vanlig teknik – att måla med jordfärger. På etiketterna på deras färgburkar kunde det stå ”idrottsplatsen i Hackås” eller ”vattenledningsdiket i Billsta”...

En av de mest uppfinningsrika kvinnor jag har träffat var Martha Palmcrantz. Hon var 96-år då jag lärde känna henne. Just då kämpade hon för att få sin specialkonstruerade potta för kvinnor godkänd på marknaden. Hennes hem var fyllt av saker som hon under åren hade utvecklat. Jag minns mest den grepptång hon fått via kommunens hjälpcentral. Självklart

hade hon utvecklat den till det bättre, och som hon sa när hon visade den för mig: ”Den här är ju omöjlig, som den är, men om man sätter på den här plastslangen på det här sättet, fungerar den riktigt bra...”

Jag brann av iver att få skriva en artikel om henne och tog kontakt med de tidningsredaktioner jag vid den tiden brukade skriva för. Allt gick bra tills de fick veta hennes ålder:

– 96 år?! Nej, en så gammal kvinna kan vi inte ha på bild...

Jag minns även Stockholmskan Margaretha Mohlne, som av en slump kom att passera stationshuset i Sörtjärn i Södra Jämtland i slutet av 80-talet. Det blev startskottet för en fantastisk kamp för inlandsbanans bevarande och berättigande. Var än debatten fördes fanns alltid Margaretha Mohlne med någonstans. Stationshuset i Sörtjärn blev en given plats för kaffepaus för långväga resenärer med det smalspåriga tåget och aldrig att någon lokförare på den tiden passerade stationen utan ge ifrån sig en hälsningssignal. I dag kör tågen på inlandsbanan efter sparanpassad tidtabell. Stationshuset i Sörtjärn står kvar, men Margaretha Mohlnes envisa röst har dessvärre tystnat. Hon avled hastigt i cancer 2003

1977 gifte sig en hälsingetös, Maud, med renskötaren Mattias Mattson. Efter nio års äktenskap kände hon att hon hade fått en rejäl portion av både samisk kultur och historia, och som hon gärna ville dela med sig av. 1986 lade Maud Mattson grunden till det omöjliga, för det var så som många såg hennes växande projekt. ”Njarka” är sydsamiska och betyder ”udde uti sjön” och det är precis vad det är, en udde i Häggsjön i västra Jämtland. I Åretrakten anses Karolinernas frammarsch under 1700-talet vara en av traktens viktigaste, historiska händelser, men Maud Mattson kände att hon ville lyfta fram en annan historiebeteckning – den sydsamiska. Samtidigt som hon ville hon motverka alla negativa skrönor som finns om samer, ville hon visa på den levande historia och den tillgång, som renskötande samer utgör i dag. Med ett blygsamt bidrag, men med en desto större portion av envis vision, lyckades hon först med att få marken ute på udden av ett skogsbolag och sedan följde intensiva månader av byggande och sommaren 1986 slogs dörrarna sedan upp för Njarka – en samisk boplats att visa för turister. Hit är alla välkomna, barn som gammal, enskilt eller i grupp. Mestadels är det Maud Mattson, som möter vid entrén och som på sitt lugna och sakliga vis lotsar de besökande genom olika kåtor, bjuder på kaffe och glödkaka och berättar om den samiska vardagen och hur renskötsel bedrivs. Allt finns inom ett hägn där det dessutom strövar ett tiotal renar fritt omkring. Maud Mattsons pedagogiska upplägg är enkelt och okomplicerat och lämnar öppet till den som vill lära sig mer.

Madam Borg

En dam med både affärssinne och skinn på näsan var den omtalade Madam Gustafva Borg (1810–1876). Hon föddes i Östersund och var den yngsta i en syskonskara på fem. Omtalad på många håll brukar hennes karaktärsdrag sammanfattas med att hon var en driftig krögarkvinna, praktisk, resonabel, energisk, omtänksam och hjälpsam. Hon gifte sig första gången 22 år gammal och det var det äktenskapet som ledde henne in i affärsvärlden. Den nyblivna maken, handlaren Georg Olofsson-Risén, hade några år tidigare fått tillstånd att driva ”spiskvarter” och Gustafva deltog med stort intresse i makens olika verksamheter. Efter 10 års äkten-

Oljemålning Madam Borg.

skap avled maken plötsligt men den nyblivna änkan fortsatte med att driva både näringsställe och makens närliggande handelsbod. Detta hade för en ogift kvinna faktiskt varit en omöjlighet vid den tidpunkten. Gustava utvecklade dessutom verksamheten och det är framför allt detta som har gett avtrycken till vår tid. Förutom att hon hade lov att servera lagad mat, hade hon även tillstånd att servera starka drycker, vilket hon försäkrade sig om genom att regelbundet betala den s.k. utskänkingsavgiften till stadskassan i Östersund.

Gustafva gifte om sig med hattmakaren John Georg Borg. Med tanke Gustafvas omtalade driftighet, spekulerades det om att det nog varit Gustafva som friat till den beskedlige hattmakaren. Gustafva delade nu upp verksamheterna och lät Borg ställa sig bakom disken i handelsboden, medan hon själv fortsatte med att sköta krögeriet. Hon kände väl till de verkningar som starka drycker kunde ha och bestämde utifrån detta att hennes make skulle få en bestämd ranson, 2,4 skill om dagen, till en aftontoddy, men att den skulle intas på annat ställe i staden. Det finns dock en historia om att en gång, när dryckesnerven gjort sig extra påmind, smög sig maken till att servera sig ur en av Gustafvas brännvinsflaskor. Men just då kom Gustafva in och utan att ha sagt någonting lär hon ha gett maken en rungande örfil. Beskedlige Borg lär då ha myntat det kända uttrycket: ”Jo, jag tackar jag”.

Men det är inte för örfilen Madam Borg gått till historien, utan för sitt teaterintresse. Östersund saknade vid den här tiden en lämplig lokal för som man sa ”större upptåg och of-fentliga nöjen”. Gustafva ansökte om att få bygga en teaterlokal, men fick avslag. Då ansökte hon om att få bygga ett större magasin till sin rörelse, vilket beviljades. När magasinet var klart lät hon inreda övervåningen till en teaterlokal. Lokalen fick namnet ”Borgens sal”. Vid invigningstillfället hade ännu inte trappan till övervåningen hunnit bli klar. Gustafva Borg var som vanligt inte rådlös, utan lät helt resolut göra ett hål i golvet och de inbjudna, många var damer i krinolin, kunde till åskådarnas nöje sedan ses klättra upp till övervåningen på en enkel pinnstege. Madam Borgs teatersal låg i mitten på 1800-talet ungefär på den plats där sceningången nu är till Storsjöteatern, strax intill torget i Östersund. I dag heter två tredjedelar av kvarteret ”Auktionisten”, men en del heter fortfarande ”Borgens” – lägg märke till genitiv-s:et på slutet.

Kretsloppshuset

Vill man få en njutbar kaffestund och något för själen i en underbar miljö med ett helt genomsyrat ekologiskt tänkande, (inget fusk här inte...) då kan Kretsloppshuset i Mörsil varmt rekommenderas. Över hela anläggningen vilar kvinnlig energi, även om män också funnits med i det entusiastiska eldsjälsarbetet bakom projektets tillkomst. Här finns, förutom det meditativa kafeet i växthusdelen, även en liten ekologisk lanthandel. De flesta grönsakerna odlas på eget friland eller i växthus och det som inte produceras runt husknuten kommer från odlare i närheten eller från ekologiska producenter i tredje världen. En viktig del i kretsloppet är hönsen, som förutom ägg ju även ger ifrån sig den viktiga gödseln till odlingarna. Om man till vardags är van att se höns trängas i höns hus kan jag försäkra att här bor de som på hotell!

Överkvinnan på denna magnifika mötesplats heter Christl Kampa-Olsson och är född i Tyskland. Egentligen ville hon i ungdomsåren till Alaska för att utbilda sig till yrkesjägare. Men hon fick inget inresetillstånd dit och som en kompromiss i sin längtan till naturliv, sökte hon sig i stället till Norden. Av en slump hamnade hon i Sverige och fick arbete som skogsmaskinförare i västra Jämtland. Då det visade sig att bristen på distriktsläkare var stor, bestämde sig Christl efter ett år i skogen att resa tillbaka till Bayern för att studera till läkare. Hon återvände 1984 till Mörsil och gifte sig några år senare med jämtan Hadar Olsson. Christl har alltid haft ett stort engagemang för miljö, hälsa och mat, och såg tidigt de viktiga länkarna där emellan. Utan hennes vision om ett ekologiskt sammanhang mellan dess tre

Kretsloppshuset i Mörsil.

komponenter, hade nog Kretsloppshuset aldrig kommit. Till. Med sitt engagemang entusiasmmerade hon byborna, bildade förening och sökte ekonomiska bidrag.

Men vägen till målet blev lång. I november 1999, en vecka innan invigningen av den statliga och till minsta byggsten ekologiskt genomtänkta byggnaden skulle ske, hände det som absolut inte fick hända. Från övervåningens konferensdel syntes plötsligt väldiga eldslågor. Brandkåren var snabbt på plats, men näst intill hela huset hann bli förstört. Bland alla förtvivalade ögonvittnen fanns trots allt bara en gemensam tanke: vi bygger upp det igen! Redan samma kväll lär Gunvor Dumky ha satt sig vid sin vävstol. Den åtta meter långa trasbonaden, som hon hade skänkt till konferensrummet hade även den förstörts av lågorna, men med Ann-Katrin Anderssons flinka hjälp att klippa till trasorna blev en ny, lika lång, väggbonad klar till invigningen sju månader senare. I dag drivs Kretsloppshuset som en ekonomisk förening. Christl Kampa-Olsson vill inte skylta med sitt namn, men alla är överens: Utan hennes kunskap, energi och drivkraft hade Kretsloppshuset, denna genuina, ekologiska mötesplats aldrig blivit till!

Skrivande kvinnor

Jämtland är fyllt av skrivande kvinnor. En del lyckas nå längre ut än andra, men drivkraften tycks inte vara beroende av det. Bland författarna återfinns välklingande namn som Kerstin Johansson, Anna Wahlgren, Daga Nyberg och inte minst Bodil Malmsten. Hon föddes 1944 i den lilla byn Bjärme, som ligger knappt tre mil söder om Östersund. Sedan några år bor hon i Bretagne i Frankrike, men det jämtländska finns alltid med i hennes verk. I romanen ”Mitt första liv”, som kom ut 2004 berättar hon om sin uppväxt och låter där sina barndomsminnen fogas samman. En del är sanna, andra mindre, men som hon vid något tillfälle lär ha uttryckt på sitt typiska Bodil Malmsten-sätt: ”Man säger att minnen är personliga och genom att de just är personliga kan ju ingen annan minnas samma sak. Vems minne är då det som är sannast?”

Bland de tidigare författarinnorna i Jämtland finns Hildegard Löfbladh (1880–1960). Hon levde i Ragunda och 1918 debuterade hon med novellsamlingen ”Ur dunklet”. Hon skrev två romaner där den första ”Herr Olofs hustru” fick fina recensioner när den kom. Hildegard Löfbladh skrev gärna om kvinnoöden och det var framför allt hennes noveller i olika tidningar, som gav henne en läsekrets. Dessvärre kunde hon inte försörja sig på sitt skrivande, men efter att ha utbildat sig till fotograf öppnade hon i Hammarstrand en egen ateljé, som hon drev i 40 år. Tack vare den kunde hon leva självständigt och hon blev mycket uppskattad för sin yrkesskicklighet. Det finns flera litterära sällskap i Jämtland men Hildegard Löfbladh Sällskapet från 2001, är det enda som bildats kring en kvinnlig författare.

Berta Magnusson och Olof Lindgrens samarbete började redan i slutet av 70-talet. Berta skrev små hyllningsdikter till den jämtländska floran på dialekt. Olof Lindgren tonsatte, och den då nybildade Jämtkören framförde. Därefter följde produktion efter produktion och till och med gästspel på Södra Teatern i Stockholm. Berta Magnusson är i dag en av de driftigaste kvinnor jag känner. Lika mycket som hon är noggrann, brinner hon för det hon gör. Hennes främsta gebit är de jämtländska örterna och hur de nyttjats i gången tid, bland annat som medicin. Nära hennes hjärta ligger det jämtländska språket och flera av hennes diktsamlingar är skrivna på mål. Bland annat har hon skapat uttrycket ”glesingan” som ett alternativ till ordet ”glesbygdsbo”, som hon tyckte lät både för deprimerat och ensligt. Under årens lopp har Berta Magnusson dessutom skrivit och producerat mer än 30 bygdespel om olika kvinnoöden. Ett av de senaste spelen är ”Trollkona” och handlar om en kvinna som kallades Malin Tangen (1805–1861) Malin blev en legend. Om henne finns det många sägner:

att hon var en kvinna med både utstrålning och sinne för affärer och att hon var trollkunnig. En sak är dock säker, hon är stammoder till en av Jämtlands största släktföreningar. Malin Tangen, alias Malin Carlsdotter, levde i Frostviken, men sedan femte generationen har delar av släkten flyttat till Hissmofors. Och där föddes 1924, i rakt nerstigande led från Malin, en liten pojke som fick namnet Allan och som i vuxna år blev skådespelare och författare med efternamnet Edwall!

Berta Magnusson är utbildad till lärare och har skrivit i hela sitt liv. Dessutom inspirerar hon andra och 1996 bildades föreningen ”Skrivande kvinnor”.

Läs gärna

Ekman, Kerstin: Romantrilogin Vargskinnet: Guds barmhärtighet, Bonniers 1999, Sista romanen, Bonniers 2002 och Skraplotter, Bonniers 2003

Magnusson, Berta: Glesingen, DAUS tryck & media, 1979–01

Magnusson, Berta och Lindgren, Olof: Visor och ramsor påmämmtska, Jamtli förlag, Malmsten, Bodil: Mitt första liv, Modernista 2004

Tham, Ulla och Levin, Thage: Det goda livet i Jämtland och Härjedalen, Jengel 2003 Jämtlands läns museum, 2005